

I

De laatste loodjes

FOTO: DAVID L. ARNOLD

Fodderstack 10 Km, Flint Hill, Virginia, 1984.

De reis duurt al de hele dag. We stonden voor dag en dauw op en nu zijn we er nog niet. De weg voor ons kronkelt en slingert berg op, berg af. Hij is heel smal en je kunt niet zien wat er om de bocht komt, dus moet je goed rechts houden en hopen dat er niemand met hoge snelheid van de andere kant komt. Zoals altijd rijdt Meg, mijn oudste zus. Maisy, mijn drie maanden oude

dochtertje zit achterin in haar autozitje. Ze slaapt.

Aan weerszijden van de weg staan stenen muurtjes en omheiningen waarachter zich groene velden en paardenweiden ontrollen tot aan het dichte bos. Ik was vergeten dat bomen zo hoog worden, hoger dan de bovenverdieping van een huis. Ik was vergeten dat er huizen met eerste verdiepingen bestaan. Ik was het gras vergeten. Ik ben al zo lang weg.

We passeren een bordje met HUNTLY erop. Er is hier niets, behalve een gelijkvloers wit huis waar vroeger het plattelandspostkantoor was gevestigd. Dat is al jaren dicht en tegenwoordig is Huntly niet meer dan een plaatsnaam op de kaart. Na anderhalve kilometer slaan we links af een nog kleiner weggetje in. Waar het asfalt ophoudt en de grindweg begint mindert Meg vaart uit respect voor de burens, zoals we dat van papa hebben geleerd. Het weggetje versmalt bij een rij brievenbussen en een verwaarloosde kapel van pleisterwerk, die ooit een slavenkerk was. Rechts van ons staat een huis dat in onze kindertijd al onbewoond was, met het verroeste schommeltoestel nog in het onkruid. Links ligt de overwoekerde appelboomgaard waar vroeger een paard stond te grazen dat Mack heette en zo mager was dat we zijn ribben konden tellen.

Mijn hart maakt een sprongetje, net als toen ik een meisje was en we na lange afwezigheid weer thuishkwamen. Wat stond ons te wachten? Wat was er tijdens onze afwezigheid veranderd? We waren hier veel meer niet dan wel geweest. Ik had altijd zoveel vragen.

Eindelijk zie ik het: het bungelende houten uithangbordje met daarop HUNTLY STAGE, in zwarte letters met de hand uit hout gesneden. We buigen een beetje af en rijden langzaam tussen twee lange stenen muren door, waar de dadelpruibomen aan weerszijden overheen gebogen hangen. Rechts van ons grasland dat zich schuin over een lange helling uitstrekt en het huis aan het gezicht onttrekt. Althans even, maar dan is het er toch, recht opdoemend uit het gras, ons met alle lichten aan verwelkomend.

FOTO: DAVID L. ARNOLD

Papa, Meg en ik, zomer 1978.

Ik kom sinds 1978 op Huntly Stage, sinds de scheiding van mijn ouders. Mijn vader kocht het toen met zijn vriendin Lesley. Ik was zes. Gedurende een groot gedeelte van onze kindertijd logeerden Meg en ik vier keer per jaar op de boerderij, terwijl we verder in New Jersey bij onze moeder en stiefvader woonden. Dat nam af tot een à twee keer per jaar toen we gingen studeren, werd stukken minder toen we gingen werken en nam helemaal af toen we zelf kinderen kregen. Een snelle optelsom leidt tot een teleurstellend resultaat: alles bij elkaar 52 weken, hoogstens een jaar van mijn leven.

Omdat we er zo onregelmatig kwamen, is Huntly Stage nooit echt als thuis gaan voelen en toch is het me vertrouwer dan welke plek ook die ik ooit heb gekend. Als ik mijn ogen sluit, kan ik het me zo voor de geest halen: een houten huis met één verdieping dat uitkijkt over tien hectare aan weilanden, beken en bos. Na een zomerbui is er geen groenere plaats te vinden dan deze uithoek van de Rappahannock County, in het noorden van

Virginia, aan de voet van de Blue Ridge Mountains. Papa grapt graag dat hij het gras kan zien groeien, maar omdat ik heb gezien hoe hij zijn weiden in de gaten houdt en verzorgt alsof het kinderen zijn, weet ik dat hij het serieus bedoelt.

Zoals met zoveel dingen die we gedurende een lange periode goed leren kennen, begon ik de constante aanwezigheid van Huntly op een bepaald moment voor lief te nemen – of misschien had ik dat altijd al gedaan. Ik dacht dat het nooit écht zou veranderen, net zoals ik dacht dat mijn vader nooit zou veranderen.

Ik had het mis.

Drie weken geleden was bij mijn vader nierkanker in het vierde stadium vastgesteld. Vlak na dit nieuws vloog ik met Maisy naar het oosten vanuit Santa Fe, waar ik al vijftien jaar woon. Steve, mijn man, bleef thuis met Pippa, ons tweejarige dochtertje. Meg nam het vliegtuig vanuit haar woonplaats in Californië en samen huurden we op vliegveld Dulles een auto waarmee we in anderhalf uur naar de boerderij reden voor een lang weekend, om te helpen zoveel we konden. Tijdens de vliegreis maakte ik me zorgen dat je aan alles zou zien dat papa's lichaam vol kanker zat, maar zodra we de oprit oprijden komt hij het tuinpad afkuieren om ons te begroeten.

'Hallo!' roept hij. Hij ziet er goed uit. Bleekjes, maar zoals gewoonlijk stevig. Zichzelf.

'Pap,' zeg ik. Ik omhels hem stevig en geef hem de baby. Hij neemt haar in zijn armen en terwijl ik mijn arm om hem heen sla, lopen we samen langzaam naar binnen. Door zijn sweater heen voel ik zijn schouderbladen met zijn ademhaling mee bewegen.

Het is een gezellig rommeltje in huis en sinds mijn kindertijd is er weinig veranderd. De planken in de huiskamer staan vol boeken en er hangen schilderijen en foto's aan de muur. In de keuken de koelkast bedekt met cartoons uit de krant en op de vensterbank een poppetje van koningin Elizabeth II dat de ruimte vereert met haar koninklijke, door zonne-energie aangedreven

gewuif. Lesley, die in 1981 met mijn vader trouwde, komt uit Engeland en gaat nog altijd om het jaar terug.

Wat wel is veranderd, is de manier waarop het huis aanvoelt. Binnen is de lucht zwaarder, stiller en slaperiger. Maar er is veel te veel te doen om in het huis rond te hangen. Met onze huurauto gaan Meg en ik boodschappen doen. We doen inkopen bij Kmart, ruim vijftien kilometer verderop in Front Royal. Een doos met pakjes Ensure met chocoladesmaak omdat mijn vader zijn eetlust kwijtraakt en een geruite pyjama, omdat zijn oude pyjama's tot op de draad versleten zijn. Beide lijken vreselijke voorbodes van wat er komen gaat.

Iedere namiddag, wanneer we klaar zijn met ons corvee en Maisy en papa een dutje doen, glip ik via de achterdeur naar buiten en trek zittend op het stoepje mijn hardloopschoenen aan. Het is begin oktober en de zon schijnt fel op mijn huid. Ik ben moe en heb geen zin, maar ik heb behoefte aan frisse lucht. Ik heb behoefte aan beweging.

Ik jog over de oprit die eigenlijk één grote bocht is, tussen twee door houten omheiningen omgeven weilanden door en langs Lesleys schuur met haar paardenfokkerijtje, waar ze voor de vorm één veulen per jaar fokt. Het gras is zo keurig gemaaid dat het wel een schilderij lijkt. Aan de voet van de heuvel sla ik links af, langs de beek en voorbij het uithangbordje met HUNTLY STAGE erop. Mijn vader en Lesley noemden de boerderij naar het vage, met gras begroeide spoor dat aan één kant over het land loopt. Ze beeldden zich graag in dat dat ooit een postkoetsroute was geweest waar George Washington nog gebruik van had gemaakt.

Mijn benen zijn loodzwaar en traag, maar dat kan me niets schelen. Ik doe niet aan hardlopen vanwege snelheid of fitheid. Ik ren om het huis uit te kunnen en te ontkomen aan de dreiging van wat ons te wachten staat. Ik ren om de vochtige lucht door mijn longen te voelen stromen, om me weer normaal en een beetje levend te voelen. Ik ren om te vergeten en om te onthouden.

Ik ben per toeval hardloper geworden. Het was april 1979 en ik was zeven jaar. Meg en ik logeerden bij papa, zoals altijd tijdens de paasvakantie. Lente was in Virginia de beste tijd van het jaar: de kersenbloesem was uitgekomen en het gras en alle blaadjes waren groener dan in New Jersey. Pasen was papa's vakantie met ons, evenals Thanksgiving, oud en nieuw en de laatste paar weken van augustus.

Als we bij hem waren be kroop me vaak het ongemakkelijke gevoel dat het te weinig tijd was en tegelijkertijd te veel. Papa was altijd druk bezig leuke dingen te verzinnen die hij met ons kon doen.

Hij had een idee.

'Hoe zouden jullie het vinden om mee te doen aan een wedstrijd hardlopen?' vroeg hij aan het ontbijt. 'Tien kilometer, van Flint Hill naar Little Washington.'

'Hoe ver zei je?' vroeg ik tussen twee hapen geroosterd brood met pindakaas door.

'Tien kilometer,' herhaalde hij. 'Over de Fodderstack Road.'

Die weg kende ik wel. Die was in ons gezin berucht om zijn korte, steile hellinkjes die we de bijnaam buikfuikjes hadden gegeven, omdat mijn vader expres gas gaf wanneer hij er met zijn bruine Golfje overheen reed en onze maag dan naar onze keel schoot, net als wanneer je omlaagraast in een achtbaan.

Tien kilometer. Dat was zo'n belachelijke afstand dat het me niets zei. Ik had nog nooit aan een hardloewedstrijd meegedaan, nog geen kilometer, laat staan tien achter elkaar. Papa had net zo goed kunnen zeggen dat we terug moesten rennen naar New Jersey.

Naast me zat Meg gebogen over haar kom met cornflakes en haalde onverschillig haar schouders op. Als bijna elfjarige was ze de stoere, verstandige grote zus, die in staat was haar beslissing uit te stellen tot ze op haar gemak had beoordeeld of een onderneming haar tijd en aandacht waardig zou zijn. De manier

waarop ze een fractie van een seconde haar bovenlip ietsje optrok, gaf aan dat ze in dit geval vond van niet. Ik was daarentegen net een gretige puppy die meteen overal op af dartelde. Beiden speelden we perfect de rol die paste bij onze plaats in het gezin.

Papa glimlachte. Zijn mond krulde in een sluwe, rimpelige grijns. Zoals zoveel van zijn ideetjes was het een geintje. Hij daagde ons min of meer uit om ja te zeggen, maar geloofde niet echt dat we dat zouden doen.

‘Hardlopen?’ zei ik nog een keer. Ik had mijn vader nog nooit van mijn leven zien hardlopen of erover horen praten. Hij hield van wandelen, kamperen en over landweggetjes fietsen, dingen verkennen. Dat deden we vaak als we samen waren, ronddwalen zonder duidelijke bestemming, bospaden op en neer op onze rode gymben, met blote armen doornstruiken opzijduwend, dodelijk verveeld en vermoeid maar het niet willen toegeven, want dit was de enige tijd die we met papa hadden en we wilden die niet verpesten.

Mijn vader knikte. Hij had er goed over nagedacht. ‘Jullie kunnen samen meedoen aan de wedstrijd, dan wacht ik jullie op in Little Washington en maak foto’s.’

Ik knikte. Het klonk me volkomen logisch in de oren. Papa was fotograaf bij de *National Geographic*. Alleen al van de gedachte rilde ik even van trots. De vaders van de kinderen die ik kende in New Jersey waren bankier of advocaat of de baas van een Chinees restaurant, maar de mijne had camera’s om z’n nek hangen, droeg een kaki outdoorvest en publiceerde zijn foto’s op de cover van het beroemdste tijdschrift ter wereld. In mijn ogen was dat een grootse, nobele taak die hem (en zodoende ook mij) een vleugje roem bezorgden. Fotograferen was belangrijk en overtrof alles, zelfs het meest krankzinnige, zoals tien kilometer rennen zonder ook maar enige voorbereiding of begeleiding van een ouder.

Papa verzekerde ons dat er ook andere kinderen aan de wedstrijd zouden meedoen en heel veel grote mensen, waaronder

vrienden van hem. Dus ook al ging hij niet met ons mee, we zouden niet alleen zijn. Als we moe werden, konden we altijd gewoon gaan lopen en, zei hij grinnikend, hij zou klaarstaan om onze zegevierende finish op film vast te leggen. Dat waren letterlijk zijn woorden: ‘zegevierende finish’.

Ik was een tengere tweedeklasser met een pagekoppie en eeuwig geschaafde knieën. In de afgelopen drie maanden was de wijzer van badkamerweegschaal onveranderd 22 kilogram blijven aanwijzen. Mama zei voor de grap dat ik misschien wel altijd tweeëntwintig kilo zou blijven en voor een deel was ik bang dat ze gelijk had. Meg had de kaaklijn van prinses Diana, slanke supermodelbenen en het duurde niet lang meer of ze zou ruim een meter tweeëntachtig zijn. Zij kon wel eens een legitieme kans hebben de wedstrijd uit te rennen, maar mijn kansen waren miniem; ik was de underdog, het strijdlustige kleine zusje dat smachtte naar de aandacht van haar vader.

‘Ja, hoor,’ zei ik, en ik vertrok mijn mond tot een grijns die op de zijne moest lijken. ‘Prima.’

Meg en ik vormden een onwaarschijnlijk, treurig ogend stel aan de start van de tweede, jaarlijkse *Fodderstack 10K Classic*. We liepen op tennisschoenen met gaten waarmee we anno 1979 op de mode vooruitliepen, tot groot verdriet van onze moeder. We droegen korte enkelsokjes met paarse pomponnetjes en zo’n badstof gymbroekje dat vochtig werd bij de geringste inspanning, als een klam afwassponsje. De kraag van mijn frambooskleurige poloshirt stond rechtop en met een grote haarclip op het hoofd probeerde ik mijn pony uit mijn ogen te houden.

Zodra het startpistool knalde, schoten we richting Little Washington, op ploffende sneakers en met zwaaiende ledematen. Na nog geen 350 meter, waar het parcours de Fodderstack Road insloeg, liepen we al ver achter op de rest van de groep. We sleepten ons voort in een klunzige, onbezonnen combinatie van

rennen, joggen, wandelen, mank lopen en wankelen. We waren kapot. Meg en ik sloten ons allebei op in onze zelfgemaakte hel, maar waren niettemin zo overweldigd door de afstand dat we niet te veel van elkaar wilden afdwalen. De kans dat we ooit de eindstreep zouden halen, leek hopeloos onwaarschijnlijk. Aan de andere kant konden we moeilijk opgeven. Eigenlijk was doorzetten onze enige optie. We zeiden weinig, kreunden alleen af en toe gepijnigd.

Het was een mooi parcours, langs honderd jaar oude boerenwoningen met hoge heggen en stenen muren. Weilanden vol kornoeljes. De weg liep glooiend omhoog met hier en daar een korte klim, gevolgd door een daling naar de andere kant van de heuvel. Ongeveer om de drie kilometer stonden er boeren in denim overalls piepschuimbekertjes met water aan te reiken die op gammele kaarttafeltjes stonden. Meg en ik stopten elke keer, we dronken alsof we al ons hele leven door de woestijn ronddoelden. Bijna halverwege het parcours moesten we een hoge heuvel op. Papa had het voor de grap over een ‘berg’ gehad. Aan de voet ervan keek ik op tegen een asfalt kronkellijn die verdween onder een baldakijn van eiken en esdoorns. Ik had nog nooit zoiets bedreigends gezien. Ik ging wat vooroverhangen en probeerde mijn benen tot bewegen te dwingen, terwijl ik mijn tranen bedwong. Meg verscheen naast me en begon vastberaden aan de klim. Haar slungelige benen waren zo lang dat voor elke pas die zij zette, ik er twee moest nemen om haar überhaupt bij te kunnen houden. Ik moest haar bijhouden. Ergens in de verte stond papa te wachten om dit moment voor het nageslacht op de gevoelige plaat vast te leggen.

Papa nam altijd overal zijn camera mee naartoe, als een extra aanhangsel, dat me al even vertrouwd was als zijn dikke bril met hoornen montuur en zijn golvende, zwarte haar, dat ietwat terugweek van zijn hoge voorhoofd. Zoals hij zijn Nikon om zijn nek hing werd het een modeaccessoire, net als zijn grijze,

sjofele wollen sokken, waarmee we hem meedogenloos plaagden omdat hij die dag in, dag uit droeg, of het nu zomer of winter was. We staken er ook de draak mee dat hij te veel foto's maakte. Hij nam er nooit maar eentje. *Nooit*. 'Nog een keer afdrukken,' mompelde hij dan, terwijl de sluiters klikte en Meg en ik probeerden niet te bewegen maar wel ongeduldig onze ogen ten hemel sloegen, terwijl er om onze mondhoeken een licht spottend grijnsje speelde. 'Oké, nog eentje dan, de laatste.' Naarmate we ouder werden veranderde onze gezichtsuitdrukking en kreeg die een vleugje afstandelijke superioriteit van tieners die inmiddels geleerd hadden om zijn niet-aflatende, soms gênante drang om alles te willen documenteren te tolereren. Hij was zo gefocust op het schieten van het plaatje dat het met zijn welbespraaktheid gedaan was en hij de tijd vergat. 'Mooi, nog eentje. Mooi. Mooi! De laatste. Mooi!' Papa leek achter de lens te verdwijnen en werd één met zijn camera.

Fotografie met een filmrolletje geeft elk beeld twee kanten. Op het negatief zijn donkere onderwerpen licht en lichte onderwerpen donker: een omgekeerde werkelijkheid. Maar aan het positieve beeld schort ook wel wat. Om iets naar waarheid te vertellen, zijn zowel licht als donker nodig, zon en schaduw, transparantie en geheimzinnigheid, sommige dingen onthult en andere achtergehouden. Als je geduld hebt en oplet, beginnen deze details zich wellicht te rangschikken tot een herkenbare vorm, een patroon waaruit je langzamerhand wijs begint te worden. Mijn vader was ervan overtuigd dat het belangrijkste element van een foto is wat je weglaat, zodat je alleen het allerbelangrijkste inkadert. Wat hemzelf betreft leek hij het tegenovergestelde te willen: de wereld verzamelen, met zijn blik alles vergaren, alles van dit leven vastleggen wat hij maar kon. Het was niet altijd aangenaam, deze diepgaande, aanhoudende honger. Maar ik herkende het in mezelf. Al zo lang ik het me kan herinneren, heb ik hetzelfde gevoel gehad.

Toen Little Washington met zijn huizen van rode baksteen opdoemde over de laatste heuvel van de Fodderstack 10K Classic, was ik zo overdonderd en extatisch dat ik begon te sprinten. Mijn benen stonden op de automatische piloot en de wereld stroomde als door een trechter naar één punt. Ik wilde maar één ding – het enige wat ik ooit in mijn leven had gewild – namelijk de eindstreep over en triomfantelijk tot een hoopje ineenstorten aan de voeten van mijn vader. Ik had nieuwe benen die op wonderbaarlijke wijze waren aangegroeid, krachtig en snel, waarop ik naar hem toe sjeesde.

Ik pikte papa er al uit toen ik nog een straat verderop was: een meter tachtig, donkerblauwe sweater met ronde kraag, kaki werkbroek en leren werkschoenen. Meg was weg, voor me of achter me, het deed er niet meer toe. Met nog zestig meter te gaan was het ieder meisje voor zich. Ik rende over de eindstreep en tegen papa aan, ik liep hem bijna omver. M'n longen brandden en m'n benen waren van de uitputting zo aan het stuiptrekken dat ik niet had kunnen vertragen, zelfs al had ik dat gewild. Ik had bijna twee uur gerend en nu kon ik niet meer stoppen.

‘Asjemenu!’ riep mijn vader en hij tastte naar zijn camera. Maar het was te laat. Of het nu door mijn spastische, onverwachte eindspurt kwam of door het wonderbaarlijke feit dat ik niet ergens aan de kant van de weg verformfaaid in de foetushouding lag, hij was te veel afgeleid en van de wijs om de gebeurtenis te vereeuwigen.

‘Wauw! Kom eens hier, ouwe taaie!’ riep hij, en hij greep me bij de schouders om me te ondersteunen. ‘Goed gedaan, joh!’

Het lukte me op de een of andere manier om op de stoep te gaan zitten, waar ik als een zoutzak met een rode kop zat te hijgen tot mijn heftige ademhaling begon te bedaren. Papa reikte me een flesje fris aan en gaf me een paar klappen op m'n schouder. Dat was zijn karakteristieke gebaar, een geruststellend getimmer,

De Fodderstack-eindstreep, 1981.

dat zowel troost als goedkeuring uitdrukte, maar geen tederheid overbracht.

Ik had daar best de hele middag kunnen zitten en me volproppen met brownies van de eindstreep-picknick, maar door de ondeugende twinkeling in papa's ogen wist ik dat we nog niet klaar waren.

‘Oké, meiden,’ zei hij tegen mij en Meg. ‘Nu teruglopen en dan doen alsof je over de eindstreep kruipt!’

Mijn vader nam zijn foto's serieus, maar hij had ook een maffe kant. Hij stelde ons regelmatig op in grappige poses en verzonnen scènes, precies het tegenovergestelde van zijn documentairefotografie voor de *National Geographic*. ‘Ga op die rots staan en kijk stoer,’ zei hij dan, terwijl hij ons opstelde aan de rand van een afgrond op Mount Washington of Old Rag, grinnikend vanachter de camera, omdat wij onze spierballen spanden en net zo grijnsden als *The Incredible Hulk*. ‘Oké, beetje meer naar achteren. Nog een stapje, en nog een. *Ha ha ha.*’ Dat we hem

altijd gehoorzaamden met gespeelde ergernis maar nooit in zijn grappen traptten, maakte traditioneel deel uit van het spel.

Meg en ik stonden moeizaam op, licht kreunend voor het effect. We strompelden een paar meter terug het parcours op, begaven ons vervolgens op handen en voeten met een steelse blik naar de andere lopers: we waren net oud genoeg om het gênant te vinden. Mijn vader wees naar de lens. ‘Trek een gezicht alsof je heel erge pijn hebt,’ commandeerde hij lachend, en we sleepten ons naar de finishlijn van afgerafelde ducttape dat op de weg was geplakt. Besepte hij niet dat we echt pijn hadden? Braaf trokken we ons gezicht tot een masker van zogenaamde kwelling die maar een paar ogenblikken geleden echt was geweest. *Klik, klik, klik*, klonk de sluiters. ‘Oké, eentje nog. En nog een!’ *Klik, klik*.

Meg en ik moeten die dag wel als allerlaatsten over de finish zijn gekomen, maar het kwam niet in me op me daarover druk te maken. Op de foto die mijn vader van me nam, stond ik breed grijzend met een gezicht vol sproeten en een uitdrukking van opgetogenheid en opluchting. Die blik herken ik, het is de *high* van de hardloper. Het is een gezichtsuitdrukking die zegt: ik heb tien kilometer gered en het onmogelijke overleefd en niets zal ooit nog moeilijk of irritant zijn. Zelfs niet op mijn handen en voeten poseren tussen wildvreemde mensen.

We reden terug naar de boerderij via dezelfde route die we hadden gered en legden dezelfde gestoorde afstand af in iets minder dan een kwartier. Meg en ik zaten in de laadbak van papa’s pick-uptruck, m’n haar in de wind, benen stijf als een plank, opgetogen. Overstroomd met endorfine en in een golf van optimisme, had ik in een flits een inzicht: lijden en doorzetten waren een beloning op zichzelf. Ze konden me sterker maken. Ze konden ervoor zorgen dat alle lastige situaties in het leven gemakkelijker leken.

2

Uitdagingen

Huntly Stage, 1980.

De MRI-scan van mijn vader toont een tumor ter grootte van een vuist. ‘Het is een behoorlijk groot, lelijk ding,’ schrijft hij in een mailtje, een paar weken na zijn diagnose. Het is een sinister beeld, dat in mijn hoofd blijft hangen. Op zijn longen zijn vlekjes te zien. ‘Verdacht,’ noemt hij ze. ‘Ze vermoeden dat de kanker is uitgezaaid.’

Wanneer ik als klein meisje verdrietig was of me niet prettig voelde, kreeg ik van mijn moeder altijd hetzelfde advies: ‘Ga iets doen!’ Had ik een wiskundeproefwerk verknald? Ga iets doen! Was ik kwaad op Meg omdat ze me niet in haar kamer liet? Ga iets doen! Toen de vader van mijn vriendinnetje in de zesde klas in hun logeerkamer zelfmoord pleegde, een week nadat zij en ik er samen nog netwerkelementen in elkaar hadden gezet voor ons wetenschapsproject? Ga iets doen! Maakt niet uit wat. Druk zijn voorkwam dat we problemen kregen, maar betekende ook dat we niet hoefden te voelen, denken, of praten over wat er wellicht schuilging achter ons rusteloze kniezen.

Na mijn vaders diagnose veranderde ons mailverkeer in een vloed van medische updates die om een enkele, dringende vraag draaide: wat moeten we dóén?

Ik weet nog wat mijn dokter tegen me zei, vlak nadat Pippa was geboren: ‘Wat je ook doet, zoek niets op internet op, want dan word je gek.’ Maar ik word liever gek dan passief getuige te moeten zijn hoe papa de ernstigste gezondheids crisis van zijn leven doormaakt. Daarom klap ik wanneer de meisjes ’s avonds naar bed zijn mijn laptop open en googel ik nierkanker. Ik kom terecht op pagina’s van specialisten, forums over nieuwe medicijnen en praktijkgevallen. Als ik goed genoeg zoek, als ik de hele nacht het digitale universum afstruin naar kankerbehandelingen tot ik geen ogen meer over heb, kan ik hem misschien redden.

Ik overstelp mijn vader met links. ‘Iedereen gaat naar dokter Anderson,’ verklaar ik een keer laat op de avond zelfverzekerd, lang nadat Steve is gaan slapen, nadat hij me had gesmeekt hetzelfde te doen. Het kan me niet schelen dat het in Texas is, ook al is papa in Virginia en heeft hij tegen me gezegd dat hij plaatselijk behandeld wil worden, in het provinciale ziekenhuis. Ik ga voor hem de allerbeste vinden – ik heb gehoord dat Columbia eerste klas is! Daar zal hij voor een behandeling naartoe gaan en dan zal hij blijven leven.

‘Ik ben moe,’ schrijft mijn vader. ‘Ik ben op mijn oncoloog gesteld.’

Urenlang zoek ik naar alternatieve behandelingen: hypnose, macrobiotiek, lachtherapie! Ik koop een iPod voor hem, waar ik kalmerende hypnosessies op zet, die vergezeld gaan van monotone new age-muziek.

Meg en ik betalen ieder de helft van een kolossale sapcentrifuge, zodat Lesley groenten kan vermalen tot een groen sapje dat naar verluidt een wonderbaarlijk kankergeneesmiddel is. Dan, serendipiteit! Ik stuit op een onderzoek dat beweert dat moedermelk mogelijk kankercellen bestrijdt. Ik geef Maisy nog steeds zes keer per dag borstvoeding en kolf daarnaast een of twee keer per dag af, voor het geval ze honger krijgt als ik op mijn werk ben of aan het hardlopen. Dat voer ik nu op tot drie keer per dag, om mijn voorraad te vergroten. Het motortje, vermoed in een professionele damestas van zwart nylon klinkt als iemand die achter elkaar ‘o shit, o shit’ zegt. Drie dagen later heb ik drie grote flessen gevuld met moedermelk. Ik verpak ze in een koelboxje met ijsblokjes en rijd met een heldhaftig gevoel naar het depot van het koeriersbedrijf. ‘De inhoud is bederfelijk,’ zeg ik tegen de man achter de balie, met lichte trots in mijn stem.

Ik bel mijn vader om hem te vertellen dat de melk onderweg is. ‘Gewoon met wat bananen blenden tot een smoothie!’ zeg ik, in de hoop dat mijn enthousiasme het feit zal verbloemen dat dit in de geschiedenis van de mensheid het walgelijkste idee ooit is.

Een paar dagen later krijg ik een mailtje van Meg. ‘Er is een subtiel verschil tussen vechten en in ontkenning zijn,’ schrijft ze. Ze heeft papa gesproken. ‘Ik ben verdomme niets aan het ontkennen!’ wil ik als antwoord tegen haar schreeuwen, maar een deel van me weet dat ze gelijk heeft.

Op onze tweede dag in Huntly verplaatsen Meg en ik papa’s computer en externe harde schijf naar zijn slaapkamer boven.

Het is te vermoeiend voor hem om de twee trappen naar zijn kantoor in de kelder af te moeten, maar hij moet wel aan het werk. Hij probeert het archiveren van de duizenden foto's die hij in de loop der jaren voor de *National Geographic* en zichzelf heeft gemaakt af te ronden. Hieraan refereert hij eenvoudig als 'Het Project' en het neemt hem volledig in beslag. Hij is er al mee bezig sinds hij halverwege de jaren negentig met pensioen ging, dagenlang verschanst in zijn kelder, elk beeld digitaliseren, ondertitelen, redigeren, back-uppen en opbergen. Mijn vader heeft zijn pensioen omgezet in een langdurige uitdaging.

Lesley heeft bij de kantoorwinkel een nieuw bureau gekocht dat, tot ons verdriet, een bouwpakket blijkt te zijn met tientallen onderdelen. Meg en ik zitten op het tapijt midden tussen de talloze ondeugdelijke, ongemarkeerde stukken. We proberen de halfbakken, getekende aanwijzingen te ontcijferen en met veel gepruts de piepkleine schroefjes in het spaanplaat te schroeven. In alle andere omstandigheden zou ik me aan zoiets kapot ergeren, maar we grijpen dit project met bijna manisch enthousiasme dankbaar met beide handen aan. Tegenover papa's tumor staan we dan misschien machteloos, maar niet tegenover dit verdomde bureau. Dit is tenminste iets nuttigs om te doen.

Wanneer het eindelijk in elkaar is gezet, gaat Meg naar beneden om de lunch klaar te maken en zet ik papa's computer aan. Mijn vader ligt breeduit op zijn bed en praat tegen me met zijn ogen dicht.

'Ik heb van elke digitale foto een referentie op de externe harde schijf,' zegt hij, 'en in de witte foldermappen in de kelder zitten de afdrukken ervan. Een volledige kopie van alles staat op een zipdrive in mijn kluisje bij de bank. Al mijn foto's.' Zolang ik het me kan herinneren heeft hij dit woord altijd langzaam en goed gearticuleerd uitgesproken, alsof hij het tegelijkertijd proeft: *foo-toos*.

Ik kijk op de externe harde schijf. Mijn vader heeft bijna der-

tig jaar bij de *National Geographic* gewerkt. Er zijn honderden mappen, gelabeld naar jaartal of onderwerp of verhaal, met in elke map honderden beelden.

‘De foto’s voor de *Geographic* zijn gemarkeerd met bestandsnamen en data,’ gaat mijn vader verder. Ik weet dat ik zou moeten opletten, maar ik ben zo gefixeerd op de berg digitale herinneringen dat ik maar half luister.

Ik scrol omlaag naar een bestand gelabeld KIDS. Op het scherm verschijnt een lange kolom piepkleine thumbnails met daarop nog kleinere lichaampjes, een minuscule Meg en ik. Mijn vader heeft vrijwel alles wat we ooit samen hebben gedaan vastgelegd. Ik begin in het wilde weg op foto’s te klikken. Sommige heb ik al eerder gezien, in het fotoalbum van mijn grootouders of in lijstjes op mijn vaders bureau op zijn werk, maar er zijn er zoveel die ik vergeten ben, zoveel dagen die we met hem hebben doorgebracht en tegelijkertijd ook zo weinig.

Ik kijk op van het scherm en kijk over mijn schouder naar papa. Hij is ingedommeld en snurkt een beetje. Naast me op de grond in het autozitje hoor ik Maisy bewegen. Ze tikt afwezig tegen een lappengiraffe die aan een plastic haak hangt. Ze kijkt me even aan en glimlacht met een lief, slaperig grijnsje, waardoor haar grote ogen zich samenknijpen. Zo is ze al sinds haar geboorte: plezierig en weinig veeleisend. Ze gleed de wereld binnen, bedaard, zonder een kik te geven. Haar haar was knalrood en haar huid zo gerimpeld als een walnoot. Thuis sliep ze van haar geboorte uit alsof ze een enorme kater had. Ze deed dutjes in haar autozitje op het aanrecht of comfortabel ondersteund op onze schoot op de bank. Ze kan overal slapen, te midden van commotie, urenlang.

Met mijn blote voet wieg ik haar autozitje zachtjes, terwijl ik het bestand gelabeld KAMPEREN open. Daarin bevinden zich tientallen varianten van hetzelfde beeld: Meg en ik samenhekend in papa’s mosterdgele bungalowtent, staande voor de tent,

zittend in de tent met de voorflap open, marshmallows roosterend boven een houtskoolvuurtje. De tent van canvas was van een oeroude lichte, hoog genoeg voor mijn vader om er gewoon in rechtop te kunnen staan, met hoge uitsteeksels en glooiingen, waarin water bleef staan als het regende. De lange luifel boven de deur had iets optimistisch, alsof hij was gemaakt voor een groot feest, alleen slecht ontworpen. In het midden zakte hij door en daar verzamelde zich de dauw. 's Ochtends moest je oppassen dat je niet tegen de luifelstokken stootte, want dan liep er water in je nek. In mijn herinnering was de tent sierlijk, feestelijk zelfs, zoiets als een circustent, maar binnenin stonk het naar vochtige kelders en onze geruite kampeermatjes lagen gewoon op de grond, aanleiding voor Megs latere, hartgrondige afkeer van kamperen. Als ik nu zo naar het ding kijk, valt het me op hoe versleten hij was, zelfs toen al, alsof hij verwelkt was door slecht weer en onvervulde verwachtingen.

Dit was in de mistige eerste jaren nadat mijn ouders waren gescheiden, maar nog voordat we met mijn moeder naar New Jersey verhuisden. Mijn vader nam ons in de weekends mee uit kamperen in regionale natuurparken in Maryland en West Virginia. In een zwartgeblakerde koekenpan maakten we waterige roereiën of warmden witte bonen in tomatensaus op. We droegen leren sandalen met kniekousen en wollen vestjes, kleren die mijn moeder voor ons had ingepakt. In een onevenredig aantal van deze foto's staan Meg en ik hotdogs weg te werken, vrijwel in één grote hap, terwijl we in een soort van verdoofde verwondering naar het blikje prik in onze handen staren. Mijn moeder zou ons thuis nooit hotdogs als avondeten hebben gegeven of ons cola rechtstreeks uit een blikje laten drinken alsof het water was. In die periode varieerde Megs gezichtsuitdrukking van onzeker tot nors. Ik kijk, zelfs wanneer ik glimlach, een beetje beduusd.

We waren allebei jongensachtig. Meg keek een beetje scheel en moest een beugel, en mijn twee voortanden waren er al uit

FOTO: DAVID L. ARNOLD

Meg (links) en ik, Lincolnville, Maine, 1976.

geslagen voordat ik drie was, doordat ik van de plastic trapeze viel die we ‘de hangbalk’ noemden en die met een rafelend stuk touw boven de bruingeruite linoleumvloer van de kelder bungelde. Ik raakte altijd gewond, zoals die keer dat ik in het park frontaal tegen een boom aan rende. Ik was zo druk bezig over een schouder naar mijn moeder te grijnzen dat ik de stam raakte, terugkaatste, lachend opstond en doorrende. Mijn moeder knipte ons bruine haar in korte bloempotkapsels en kortwiegte onze warrige pony’s met de keukenschaar. Kleine meisjes hebben geen lang haar, zei ze dan tegen ons.

Daaronder staan bestanden onder de naam MAINE. In de zomer van 1975 logeerden we met mijn vader in Penobscot Bay, in een geel huisje met één kamer. Mijn ouders waren gescheiden van tafel en bed en het was onze eerste lange reis van huis met alleen hem, de eerste van vele die we naar Maine zouden ondernemen. We reden naar het noorden in zijn groene Volkswagenbusje. Achterin ravotten Meg en ik op de twee bankjes van wit vinyl en

speelden we dat het busje een vliegtuig was. Papa was de kapitein en wie voorin mocht zitten was de copiloot, verantwoordelijk voor het bedienen van de grote, waardeloze knoppen van de radio (de radio deed het nooit). Ondertussen stuurde papa het toestel via de I-95 in noordelijke richting, koelde het buiten af en rook de lucht naar zee en vochtige, oeroude bossen.

Ik ben dan drieënhalf. Mijn herinnering aan de reis is nogal wiebelig. We schoppen tegen een rode rubberbal in een weiland vol wilde peen en hinkelen over zandpaden met aan weerszijden bramenstruiken, onze armen paarsgestreept, omdat we ze in de doorntakken duwen om een paar handjes vol bramen te plukken. We zompen tijdens laag water op blote voeten over de wadden, waar we naar mosselen zoeken, tegen het decor van de rollende golven van de nevelige oceaan in de verte. Op de top van Mount Battie bijt Meg in een peer waarin haar voortand blijft zitten. Die is onder grote hilariteit bebloed als een haaiantand rechtop in het witte vrucht vlees achtergebleven en, zoals zoveel uit onze kindertijd, op een foto vereeuwigd.

Papa komt voor in ieder plaatje, ook al staat hij er niet op. Hij is de ongeziene aanwezige in ieder kader, de fotograaf achter de lens. Als je naar onze ogen kijkt, zie je dat wij zijn blik zoeken en zijn glimlach, is het zijn gezicht waar we het liefste naar kijken. Onze gezichtsuitdrukkingen vertellen slechts de helft van het verhaal: de foto's vertellen alles. Wij kijken niet in de camera, maar naar hém.

Er is één bepaalde foto die ik wil vinden, maar hij zit er niet bij, van een dag die me beter is bijgebleven dan bijna alle andere. Het is wrang dat juist dit een van de weinige dagen is die papa niet heeft vastgelegd.

Het moet in november 1979 zijn geweest, de herfst na de Fodderstack, de tweede winter dat hij en Lesley op de boerderij woonden. Het was een knerpemde, koude middag na Thanksgi-

ving en papa, Meg en ik zwierven door het bos. De zon scheen bleekjes door de spichtige bomen op zo'n vermoeiende manier waar je duizelig van wordt. Dit was de gehate periode waarin de dagen korter werden, de nachten te snel invielen en 's ochtends het gras wit was van de vorst. Ik droeg een donzen, donkerblauwe anorak en dunne, katoenen sokken in rode rubberlaarzen en de kou beet door mijn ribbroek in mijn benen. Ik had het koud en wilde naar huis, maar dat zou ik nooit toegeven.

In dit deel van Virginia is overal water. Het splitst weilanden op, stroomt langs de stenen muren die door mijn vader met zijn blote handen opnieuw zijn opgebouwd, over heuvels in de verte en door een wirwar van veldjes. Op plakkerig warme dagen in augustus doorkruisten we moedig het kriebelige weiland en twee veldjes, klommen over de stenen muur die papa had gebouwd tot we op het land van de buren liepen, passeerden vervolgens hun huis en volgden een zigzaggende afdaling, over een overwoekerd paadje naar een zwemgat in de Rappahannock-rivier.

Die dag in november lag er een flinterdun laagje ijs aan de oever van de rivier en cirkelden er dode blaadjes, in een draaikolk veroorzaakt door een grote steen. Het was waarschijnlijk minder koud dan in mijn herinnering, anders had mijn vader vast niet gedaan wat hij vervolgens deed. 'Als je erin gaat, krijg je vijf dollar van me,' zei hij met een sluwe grijns. Het water stond laag, meer dan een sippelende kreek was het niet en de zwemplek leek amper diep genoeg om me er tot aan mijn middel in onder te dompelen.

Mijn vader vond het altijd leuk om weddenschappen aan te gaan. 'Wie is er het eerst thuis?' vroeg hij bijvoorbeeld. 'Wij of Lesley?' Het ging nooit om het geld, wat trouwens zelden werd aangeboden en bijna nooit uitbetaald. Iets proberen te raden, iets durven of de ander te slim af te zijn, dat was de bedoeling. Hij was een vleesgeworden Trivial Pursuit-spel en ondervroeg ons voortdurend over geologie, techniek en de natuur: *Waar komt ons ijzer vandaan? Hoe wordt buskruit gemaakt? Hoe ontstaan*

ijsmorenen? Aan al zijn testjes en grappen – waarvan sommige leuk waren en andere, als ik eerlijk ben, irritant – lag het diep-gewortelde idee ten grondslag dat we tot grote dingen in staat waren als we tot het uiterste gingen.

De rivier glinsterde weinig uitnodigend, maar dat schrok me niet af. Ik had op mijn derde leren zwemmen door van aanleg-plaatsen in koude meren te springen. Ik hield van het heerlijke, rillerige gevoel van door de lucht zweven en dat ogenblik van voorpret vlak voordat je het water raakt.

Ik dacht aan de vijf dollar. Het bedrag zei me niets. Ik wist dat ik het, als ik het zou doen, niet voor het geld deed. Ik zou het doen om te bewijzen dat ik het kon.

‘Oké,’ zei ik, met een overtuiging waar ik zelf verbaasd over was. ‘Kijk maar.’

Ik trok mijn jas en coltrui uit en trok mijn ribbroek en knie-kousen naar beneden. Een ogenblik stond ik, bibberend in mijn witkatoenen onderbroek en hemdje, te kijken naar hoe de wind met de takken speelde. Ik probeerde te anticiperen op de kou, waarvoor ik nog geen maatstaf had. Ik haalde diep adem en sprong in het water, dat tot aan mijn middel kwam. Boven het suizen van het bloed in mijn oren, hoorde ik papa naar adem happen en ik zag hem een paar keer zijn borstelige wenkbrauwen fronsen. Meg stond er minachtend bij te kijken, maar op een bepaalde manier ook onder de indruk.

Het had net zo goed Antarctica kunnen zijn. Het water sneed me open, gaf mijn schenen en maag een karateklap. Ik telde tot tien, dwong mezelf er lang genoeg in te blijven zodat het zou meetellen.

‘Goeie genade, ouwe rakker!’ riep papa, en hij gebaarde met zijn hand dat ik eruit moest komen. Ik krabbelde op de kant. De lucht leek kouder en prikte op mijn roodgevlekte huid. Ik veegde me droog met mijn kleren. Papa timmerde me op de rug en deed een greep in zijn portemonnee, die hij helemaal openklapte voor-

dat hij er, met een dramatisch gebaar, een verfrommeld briefje van vijf uit tevoorschijn trok. Ik was net een verzopen kat en kon niet ophouden met bibberen, lachte met klapperende tanden, door de kou niet helemaal goed bij m'n hoofd.

Terugdenkend aan die dag kijk ik nu door de glazen schuifdeur van het balkon naar buiten, over de velden en naar de kloof tussen de heuvels waar de rivier stroomt. Een duik in het koude water was een akelig idee geweest, pure mishandeling. Maar juist uit zoiets ontstond een familielegende – zelfs toen ik bibberend in mijn ondergoed op de oever stond had ik dat al aangevoeld – een stoutmoedige prestatie die ik voor toekomstig gebruik in m'n zak kon steken, als verzekering tegen besluite-loosheid en twijfel, als bewijs van de moed die ik niet altijd voelde al wilde ik dat wel en die mij voor altijd met mijn vader zou verbinden. Als hij van de natuur hield dan deed ik dat ook! Ik hoopte stiekem dat als ik moedig was, me een durfal toonde en me volledig inzette in dat kleine hoekje van de wereld die we deelden – het buitenleven, op de velden, rivieren en paden – papa me zou vergeven dat ik bij hem weg was gegaan. Misschien zou ik hem dan bovendien op de een of andere manier op een dag terugkrijgen.

Naast me op de grond is Maisy in slaap gevallen. Ze zuigt op haar speen, haar lippen zijn constant in beweging – in, uit, in, uit – en haar bolle wangetjes zetten een beetje uit en vallen een beetje in op het ritme van haar ademhaling. Uit haar mond komt een geluidje dat doet denken aan een kitten die met zijn ruwe tongetje melk lebbert. Mijn vader slaapt ook nog steeds, plat op zijn rug, zo stil dat ik twee keer moet kijken. Zo samen vormen ze een somber stel: de een pasgeboren, de ander langzaam stervende.

Het zware gevoel in mijn hartstreek is oud en vertrouwd. Het is niet precies rouw, nog niet, al voel ik dat wel aankomen, maar een steek in mijn hart, een teken van vrees – er ontbreekt

iets, maar ik weet niet wat. Voor mijn gevoel heb ik dezelfde leeftijd als op papa's foto's. Ik heb heimwee. Dat verwarrende, onbestemde gevoel – van niet helemaal hier zijn maar ook niet helemaal daar – dat ik met mijn vader mijn hele leven heb gehad. Onze relatie is een voortdurende cyclus van samenkomen en uit elkaar gaan, van begroeten en afscheid nemen. De opwinding van arriveren en het schuldgevoel van vertrekken samengebaldd, als een in de knoop geraakte streng wol. Blij! En verdrietig. Nu we onderweg zijn naar ons laatste afscheid, krijgt het woord een nare bijklank: heim-*wee*.

Die eerste zomer dat we naar Maine gingen, verzon papa een spel dat hij 'Hapjes' noemde. Daarbij ging hij op zijn rug op de grond liggen en deed alsof hij een of ander groot monster was. Meg en ik renden krijsend rondjes om hem heen, steeds dichterbij, terwijl hij zijn armen uitstreekte en probeerde ons met zijn wapperende monsterledematen te pakken te krijgen. Wanneer hij daarin slaagde brulde hij, trok ons naar zich toe, kietelde en hield ons heel stevig vast en wij, onbedaarlijk lachend, deden alsof we als kleine stukjes prooi stukje bij beetje werden opgegeten. Wanneer we er na een poosje allemaal genoeg van hadden, ploften Meg en ik elk aan een kant van hem neer, met zijn armen om ons heen, giechelend en moe, en onze buiken en gezichten deden pijn van het lachen. Zo lagen we dan een tijdje, totdat het leek alsof mijn vader in slaap was gevallen en wij ook bijna. Ik had het gevoel dat als we heel stil bleven liggen, het voor altijd zou duren.

Ik kijk naar Maisy en denk aan Pippa, thuis in Santa Fe. Ze zijn bijna van dezelfde leeftijd als Meg en ik toen het huwelijk van mijn ouders scheurtjes begon te vertonen, kort voordat ze uit elkaar gingen. Ik denk aan de inspanningen die ik me getrooste om indruk op papa te maken en de afstand tussen ons te overbruggen – het uithoudingsvermogen dat daarvoor nodig was en de persoon die ik daardoor was geworden. Plotseling vraag ik me

af of ik mezelf nog steeds probeer te bewijzen, tegenover mezelf en tegenover mijn vader, alsof mijn leven tot nu toe al niet een lange uitdaging is geweest.

En wie zal ik zijn wanneer hij er niet meer is?